

Sau hơn 20 năm “Đi là M”, vẫn còn lo lắng quẩn quanh “Định hướng Xã hội Chủ Nghĩa”!

“Về nhận thức: Vẫn còn nhiều ý kiến khác nhau về mặt khung lý luận và nguyên tắc, về định hướng “định hướng xã hội chủ nghĩa” của nền kinh tế thị trường; về vai trò, vị trí, vai trò và mối quan hệ giữa Nhà nước, thị trường và doanh nghiệp, v.v...”

Đó là nhận định của Tô Huy R, Ủy viên Bộ Chính trị, Bí thư Trung ương Đảng, Trưởng Ban Tuyên giáo Trung ương, Chủ tịch Hội đồng Lý luận Trung ương trong báo cáo về “Mặt số về định hướng của nền kinh tế Việt Nam trong bối cảnh kinh tế toàn cầu hiện nay” tại cuộc Hội thảo dài 2 ngày (13-14/4/2009) của Hội đồng Lý luận Trung ương tại thành phố Ninh.

Đây là lần đầu tiên các quan lý luận hàng đầu của Đảng CSVN tổ chức cuộc thảo luận về tình hình kinh tế, vào lúc Việt Nam đang phải đối phó với cuộc khủng hoảng kinh tế trong nước, mặt phần do định hướng của tình trạng kinh tế suy thoái toàn cầu.

Bên tin của Ban Tuyên giáo Trung ương nói có 17 Bài tham luận nhưng lại không phải biên, nên không ai biết nội dung đã nói những gì và của những ai.

Tuy nhiên, chỉ riêng bài phát biểu của Tô Huy R cũng đủ cho mọi người thấy rõ những nét u ám của nền kinh tế đang trên đà xuống dốc nghiêm trọng. Việt Nam, phần chính do chủ trương dè giàng, dè dèn và lung tung đã gây ra là “phát triển nền kinh tế nhiều thành phần và hành theo cơ chế thị trường có sự quản lý của Nhà nước theo định hướng xã hội chủ nghĩa” đã có thì hành trình từ thời Khóa định VIII, dưới thời Lê Kh Phiêu.

Vậy mà sau gần 15 năm, theo lời Tô Huy R “Về nhận thức ý kiến khác nhau về mặt khung lý luận và nguyên tắc, về định hướng “định hướng xã hội chủ nghĩa” của nền kinh tế thị trường” là đi ngược chủ trương định hướng CSVN về chủ nghĩa xã hội qua khủng hoảng mâu thuẫn và bất định trong nội bộ về định hướng xây dựng đất nước, mặt định hướng lý luận của Đảng s là bàn đạp để “quá độ lên Chủ nghĩa Xã hội”.

Nhưng vì không thông minh để các tổ chức nên các chủ trương và chính sách của nhà nước CSVN trên các lĩnh vực kinh tế, tài chính, đầu tư và thu hoạch thông tin bị thay đổi, ngay cả sau khi đã được đem ra thi hành nên đã làm nên lòng không ít các nhà đầu tư, nhất là tư nhân ngoài.

Nguyên nhân quan trọng nhất của tình trạng bất nhất về chính sách kinh tế là do đường CSVN không dám mở cửa toàn diện mà lại nể u thủy có lại thì “m”, không có lại hay số mặt quy n kiểm soát thì lại “đóng”, giống như “vua đánh vua run”, không trong sáng và thi u thành th t khi làm ăn với n c ngoài.

Hu qu của nh u chủ trương đầu voi, đuôi chuột và thay đổi tùy h, tùy theo nhu c u của t ng đ n v, đã a ph ng đã khiến cho các k ho ch phát tri n và xây đ ng kinh tế bị đ o l n làm thi t h i cho ngân sách không nh, b ng ch ng nh đã lãng phí trong các đ án Xây đ ng C b n.

Hãy đ c quan sát của Tô Huy R a: “T cu i năm 2007 đ n nay, chúng ta ph i đ i phó với l m phát, suy gi m kinh tế và nh ng tác đ ng của kh ng ho ng kinh tế toàn c u. Trong b i c nh y, nh ng y u kém v n có của n n kinh tế n c ta đã b c l rõ h n.

Là m t b ph n của n n kinh tế th gi i, là thành viên của T ch c Th ng m i th gi i, so với nh u n c trong khu vực và trên th gi i, n n kinh tế n c ta th c l c y u h n nh ng l i có “đ” m l n h n, với t ng kim ng ch xu t nh p kh u lên t i kho ng trên 150% GDP (năm 2008), do đó không th tránh kh i nh ng tác đ ng của cu c kh ng ho ng kinh tế đang đ n ra trong ph m vi toàn c u.

T c đ tăng tr ng GDP (Gross Domestic Product, S n xu t N i Đ a) suy gi m. Ho t đ ng xu t, nh p kh u chủ u tác đ ng n ng n . Ngu n v n đ u tư qu c t suy gi m, đ u tư n c ngoài vào n c ta cũng chủ u nh h ng b t l i. Các lĩnh vực quan tr ng khác cũng chủ u nh ng tác đ ng b t l i của kh ng ho ng kinh tế toàn c u nh : s n xu t công nghi p s t gi m, th tr ng ch ng khoán có nh ng bi n đ ng r t b t th ng, th tr ng b t đ ng s n r i vào tình tr ng b “đóng băng”; ngu n thu ngo i t phi m u đ ch – du l ch, xu t kh u lao đ ng, ki u h i đ u gi m. Ho t đ ng tín đ ng có bi u hi n ch ng l i do xu t kh u s t gi m và s c mua trên th tr ng n i đ a của đ c c i thi n; các ngân hàng đang ph i đ i m t v i “bài toán” hóc búa v kh năng thanh toán...”

Tuy ông Räa không nói ra, nhưng ai cũng biết kinh tế Việt Nam đã xuống dốc 2 năm qua. Tỷ lệ tăng trưởng GDP trừ 8,5%, xuống còn 6,5% cuối năm 2008 nhưng các chuyên viên kinh tế của Ngân hàng Thế giới (World Bank) và Quỹ tiền tệ Quốc tế (IMF, International Money Fund) cho rằng con số này vẫn còn quá cao. Họ nói mức tăng trưởng 6% hay thấp hơn có vẻ hợp lý hơn.

Trong năm 2009 Việt Nam được dự kiến tăng trưởng khoảng 5,5 %, theo kế hoạch của nhà nước, nhưng nếu mức độ suy thoái kinh tế của thế giới và khu vực Đông Nam Á tiếp tục đi xuống như hiện nay thì không chắc gì Việt Nam có hy vọng đạt được con số lý tưởng này.

Bên cạnh các sự thất bại của phát triển là nhiều cơ sở kinh tế của nước ngoài và trong nước đã phải cắt giảm công nhân tại các Tập đoàn Nguyên Đán và nhiều công ty còn nợ tiền lương nhân viên vì hàng tồn kho không tiêu thụ được. Nhiều chục ngàn công nhân đã phải trở về làng cũ sau khi thất nghiệp, số còn lại chỉ có thể kiếm qua ngày để trả tiền cơm và tiền thuê chỗ ở nên tình trạng sống còn của số công nhân làm bán thời gian này gặp rất nhiều khó khăn.

Bên cạnh những Tô Huy Räa đã nhìn nhận: “Lĩnh vực xã hội: đã có nhiều vấn đề bức xúc, trong năm 2008 và quý I-2009 lại có những dấu hiệu gay gắt hơn và tình hình này có thể còn diễn biến phức tạp”.

Về điều mà Tô Huy Räa gọi là “Những vấn đề đang đặt ra cần chú trọng giải quyết gồm thiêu thiếu tác động bất lợi và những tình huống xấu hơn có thể xảy ra” có các chi tiết cần biết như sau:

“Về thực tiễn: Tăng trưởng kinh tế của chúng ta đang xuống với tốc độ đáng lo ngại; chi tiêu, hiệu quả, sức cạnh tranh của nền kinh tế còn kém; cơ cấu kinh tế chuyển dịch theo hướng hợp lý và hiện đại hóa còn chậm. Các cân đối vĩ mô trong nền kinh tế còn thiếu vững chắc, thế cục kinh tế của quốc gia còn yếu, nợ bên ngoài nhiều, những biến động từ bên ngoài. Con đường và giải pháp tăng trưởng kinh tế những năm vừa qua, với các biện pháp, vốn đầu tư vào việc gia tăng quy mô các yếu tố đầu vào, vì thế mà giá trị gia tăng trong hầu hết các sản phẩm còn rất thấp.

Hầu hết các mặt hàng xuất khẩu được coi là chủ yếu hiện nay vẫn là nguyên liệu thô, hàng sơ chế, hàng gia công cho nước ngoài, kéo theo sự thua thiệt lớn trong quan hệ thương mại quốc tế.

Kinh tế nhà nước có ảnh hưởng rõ rệt vai trò chủ đạo. Nhu cầu doanh nghiệp nhà nước hiện nay quá phức tạp; trình độ kỹ thuật, công nghệ và quản lý vẫn còn thấp xa so với các nước tiên tiến; tính độc quyền còn cao. Kinh tế thị trường còn nhỏ bé, phát triển chậm, vai trò thực tế còn mờ nhạt. Kinh tế tư nhân chưa phát triển mạnh đúng với tiềm năng.

Phấn đấu các doanh nghiệp thu hút thành phần này có quy mô nhỏ; máy móc, thiết bị, công nghệ lạc hậu; trình độ quản lý yếu; hiện nay quá phức tạp; sức cạnh tranh yếu.

Các doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài còn gặp nhiều khó khăn về môi trường đầu tư, đặc biệt là do sự yếu kém của kết cấu hạ tầng, sự vướng mắc về chính sách, sự phiền nhiễu và thủ tục hành chính...

Hệ thống các loại thị trường cạnh tranh còn bất cập: Thị trường hàng hóa và dịch vụ trong nước vẫn còn yếu vẫn còn mạnh mẽ, phân tán, nhỏ bé; trong khi sức cạnh tranh từ phía các tập đoàn bán lẻ nước ngoài tăng lên hàng ngày."

Dân mất việc – giảm thu nhập

Vấn đề việc làm lao động, Tô Huy Rứa báo cáo với Hội nghị : " Thị trường sức lao động còn sơ khai: nguồn lao động tuy đông nhưng số lượng, gia tăng với tốc độ nhanh, nhưng chất lượng còn rất thấp. Cấu trúc lao động còn nhiều bất hợp lý, lạc hậu và chuyển dịch chậm. Tình trạng thất nghiệp và thiếu việc làm còn nghiêm trọng."

Tuy nhiên, ngược lại đang đầu ngành tuyên truyền của đảng CSVN không đưa ra số phận trăm người thất nghiệp và còn quên không báo cáo về tình trạng nhiều công ty nước ngoài của nước sở tại như Đài Loan, Mã Lai Á, Nam Triều Tiên, Tân Gia Ba, Nam Hàn và một số nước ở thị trường Châu Âu và Trung Đông cũng đã đóng cửa hay giảm bớt nhân công công nhân đến từ Việt Nam vì tình hình kinh tế suy thoái của họ.

Riêng trong lĩnh vực tài chính, ông Rứa nói: " Thị trường tài chính, bao gồm thị trường vốn, thị

trng ti n t, th trng chng khoán cũng còn nhi u b t c p: c c u ch a đng b, thi u hoàn chnh. Ch t trng ho t đng còn th p. Kh năng huy đng các ngu n v n trong xã h i cho đ u t phát tri n còn h n ch .”

Nh v y, nhng ng i dân có ti n trong n c cũng mu n gi u ti n đi hay chuy n h ng mua vàng hay đng dollar đ gi v n thay vì đ u t vào các doanh nghi p vì s b thua l, phá s n.

M t khác, trong nhi u năm qua, các công ty t nhân và n c ngoài Vi t Nam thng than phi n nhà n c CSVN đã dành nhi u u đãi cho các công ty hay liên công ty c a nhà n c trong các lĩnh v c xin ho t đng, thuê văn phòng, thuê đ t, thu v và vi c cung c p d ch v . Vi c này, theo l i Tô Huy R a v n còn nguyên: “Doanh nghi p thu c các thành ph n kinh tế ngoài khu v c nhà n c còn b phân bi t đ i xTình trng c nh tranh không lành m nh, gian l n thng m i, tr n, l u thu còn nhi u, ch m đ c kh c ph c. Nhng ho t đng đ u c trong lĩnh v c kinh doanh chng khoán và kinh doanh nhà đ t di n ra ph bi n, kéo dài, gây nhi u h u qu x u, nhng cũng ch m đ c kh c ph c”.

Đi u đáng ng c nhiên là t t c nhng khó khăn và v ng m c trong nhi u m t c a n n kinh tế hi n nay đ c trình b y b i Tô Huy R a cũng không khác m y so v i Báo cáo c a H i ngh Trung g ng 6 khoá đng X di n ra h i đ u năm 2008.

H i đó, Quy t ngh do Nông Đ c M nh, Tng Bí th đng công b đã nhìn nh n: “ Quá trình xây đng th chnh kinh tế th trng đnh h ng xã h i ch nghĩa còn ch m, ch a theo k p yêu c u c a công cu c đ i m i và h i nh p kinh tế qu c t c a đ t n c. H thng lu t pháp, c ch, chính sách ch a đ y đ, đng b và thng nh t... Doanh nghi p thu c các thành ph n kinh tế khác còn b phân bi t đ i x . Các y u t th trng và các lo i th trng hình thành, phát tri n ch m, thi u đng b, v n hành ch a thông su t. Tình trng c nh tranh không lành m nh, gian l n thng m i, tr n, l u thu còn nhi u, ch m đ c kh c ph c... C c u t ch c, c ch v n hành c a b máy nhà n c còn nhi u b t c p, hi u l c, hi u qu qu n lý còn th p. C i cách hành chính ch a đ t đ c m c tiêu, yêu c u đ ra. T tham nhũng, quan liêu, lãng phí v n nghiêm trng”.

Ch có m t đi u khác v i Ngh quy t năm 2008 là t i H i ngh B c Ninh, Tô Huy R a đã không nói gì đ n tình trng “tham nhũng, quan liêu, lãng phí” v n còn là qu c n n và chính nhng cán b, đng viên đang làm giàu t t n n này là “nhng k n i thù” c a tình trng suy thoái và đói nghèo hi n Vi t Nam hi n nay.